7/5854

T.C.
BAŞBAKANLIK
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı

SAYI : B.02.0.018/098 05/03/ 2002

KONU : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 08.02.2002 tarih ve KAN.KAR.MD. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5854-13327/31723 sayılı yazısı.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 15.02.2002 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-654/905 sayılı yazısı.

Aksaray Milletvekili Sadi SOMUNCUOĞLU'nun vermiş olduğu (7/5854-13327) yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Mesut YILMAZ
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Ekler :
Ek : 1 Soru önergesine verilen cevap (2 sayfa)

Dağıtım :
Gereği İçin : T.B.M.M. Başkanlığına
Bilgi İçin : Başbakanlığa

7/5854

AKSARAY MİLLETVEKİLİ SAYIN SADİ SOMUNCUOĞLU'NUN YAZILI SORU ÖNERGESİNİN CEVAPLARI

2002 yılı, Avrupa Birliği'nin genişleme sürecinin müteakip aşamaları bağlamında bir karar yılı olacaktır. Hükümetimiz, 2002 yılında genişleme süreciyle ilgili olarak Avrupa Birliği tarafından alınacak kararlar meyanında, Türkiye'yle katılım müzakerelerinin başlaması için bir tarih belirlenmesini arzu etmektedir. Aksi takdirde, Avrupa Birliği'nin genişleme takvimi kesinlik kazanırken, Türkiye'nin üyeliğine ilişkin takvim belirsizliğini koruyacaktır.

Türkiye, halen Avrupa Birliği'yle katılım müzakerelerine başlamamış olan tek aday ülkedir. Katılım müzakerelerine başlanması kararının alınabilmesi için öncelikle Kopenhag siyasi kriterlerinin yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Bu çerçevede, Ulusal Programımızın "Siyasi Kriterler" bölümünde öngörülen tedbirlerin 2002 yılı içinde imkanlar ölçüsünde tamamlanması hedeflenmektedir.

Avrupa Birliği, üyeliğe hazırlık sürecinde aday ülkelerden beklentilerini Katılım Ortaklığı belgeleriyle, bunların ne ölçüde yerine getirildiğine ilişkin değerlendirmelerini de her yıl yayınladığı İlerleme Raporları ve Strateji Belgesi'nde ortaya koymaktadır. Katılım Ortaklığı belgeleri ile aday ülkelerin ulusal programları, zaman içinde yenilenebilmektedir. Nitekim aday ülkelerin hemen tümü katılım süreçlerinde Ulusal Programlarını yenilemiştir.

Avrupa Birliği, Kopenhag kriterleri çerçevesinde Türkiye'den beklentilerini, 8 Kasım 2000 tarihinde açıkladığı Katılım Ortaklığı belgesinde ortaya koymuştur. Katılım Ortaklığı belgesinde, kısa vadede Türk vatandaşlarının kendi anadillerinde televizyon ve radyo yayını yapmalarını yasaklayan her türlü yasal hükmün kaldırılması; orta vadede ise, kültürel çeşitliliğin sağlanması ve kökenlerine bakılmaksızın tüm vatandaşların kültürel haklarının güvence altına alınması, bu hakların kullanılmasını engelleyen her türlü yasal hükmün -eğitim alanındakiler de dahil olmak üzere- kaldırılması öngörülmüştür.

Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkelerde, üniter yapıda olanlar dahil, resmi dilden farklı anadil öğrenimi ve anadilde yayın önünde yasal engeller bulunmamaktadır. Anadillerin öğrenimi ve bunların kitle iletişim araçlarında kullanımı, bugün Avrupa'da, bir yandan kültürel zenginliğin, diğer yandan da çağdaş bireysel insan hak ve özgürlüklerinin bir gereği olarak algılanmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalar, resmi dilde eğitim ile isteğe bağlı anadil öğreniminin ve resmi dilin yaygınlaştırılması ile anadilde yayına müsaade edilmesinin ülkelerin birlik ve bütünlüğünü zedelemeyecek şekilde nasıl bağdaştırılabildiğini değişik örneklerle göstermektedir. Bu uygulamalar, yeknesak değildir; anadil öğrenimi ve anadilde yayının her ülkenin kendine özgü koşulları doğrultusunda değişik ilke ve usullere göre düzenlendiği görülmektedir. Her hal ve karda, bu tür yayınların bir hukuki düzenlemeye bağlandığı, uygulamalar arasında yayınların devlet eliyle veya özel çerçevede yapılması seçeneklerinin de yer aldığı gözlenmektedir.

Hükümetimiz, 19 Mart 2001 tarihinde kabul ettiği Ulusal Program'da, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi ve eğitim dilinin Türkçe olduğunu, ancak bunun vatandaşlarının günlük yaşamlarında farklı dil, lehçe ve ağızların serbestçe kullanılmasına engel teşkil etmediğini, bu serbestliğin ayrılıkçı veya bölücü amaçlarla kullanılamayacağını bildirmiştir. Bilahare, Anayasa'nın "Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlıklı 26. maddesinde yapılan değişiklikle, "düşüncelerin açıklanması ve yayılmasında kanunla yasaklanmış olan herhangi bir dil kullanılamaz" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Şimdi de diğer mevzuatımızın, Katılım Ortaklığı belgesi ışığında ve Anayasa'da yapılan bu değişiklik ile Ulusal Program'daki taahhüt doğrultusunda gözden geçirilmesi sözkonusudur.

Ülkemizde, Türkçe'nin resmi ve eğitim dili olarak yaygın bir şekilde kullanımının sağlanması esastır. Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim dili Türkçe'dir. Bununla birlikte, evrensel kültürün bir parçası olan bazı yabancı diller de okullarda öğretilebilmektedir. Diğer taraftan, ülkemizde isteyen vatandaşlarımız halen yabancı dillerin yanısıra mahalli dil, lehçe ve ağızlarda yayın yapan ve bölücü odaklarca yönlendirilebilen dış kaynaklı radyo ve televizyonları izleyebilmektedir. Mahalli dil, lehçe ve ağızlarda yayın imkanı tanındığı takdirde, şimdiki durumun aksine, tüm yayınlar Türk mevzuatı çerçevesinde RTÜK denetimine tabi olacaktır. Ayrıca, mahalli dil, lehçe ve ağızlarda öğrenim ve yayın yapılmasına Türkçe'nin yaygınlaştırılması hedefine de hizmet etmesi koşuluyla ve belli kurallar çerçevesinde imkan tanınması, Türkçe öğrenimi ve kullanımını özellikle kırsal kesimde yaşayan çok sayıda vatandaşımız açısından kolaylaştırabilecektir.

Ülkemizin birlik ve bütünlüğünü hedef alan her türlü faaliyetin hukuk sistemimiz çerçevesinde takip edilip, cezalandırılacağı tabiidir. Ayrıca, Avrupa'daki kültürel çeşitlilik anlayışını ayrılıkçı ülkü ve faaliyetlerinin gerekçesi haline getirmek isteyenlere bu imkanın verilmemesi, bireysel hak ve özgürlükler ile terörist eylemlerin hukuk devleti temelinde birbirinden ayrılması, uzun vadede ülkemizin birlik ve bütünlüğünü pekiştireceği gibi, terörist örgütlerin meşruiyet kazanma çabalarını da sonuçsuz bırakacaktır. Böyle bir gelişme, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecimizi hızlandırmanın yanısıra, terörizmle mücadelede Avrupa Birliği ülkeleriyle işbirliği yapmamızı kolaylaştırabilecektir. Bu çerçevede, ülkemizin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde, mahalli dil, lehçe ve ağızların öğrenimi ile yayın amacıyla kullanımı önünde mevcut olabilecek yasal engellerin ülkenin birlik ve bütünlüğü ile Türkçe eğitim esasını zedelemeden hangi ilke ve usuller çerçevesinde kaldırılabileceği, tüm yönleriyle değerlendirilecektir.